

Den gode herden

Vi företaga oss nu ett mycket trösterikt ämne, och ett ämne, som på samma gång giver ljus i många de mest viktiga frågor. Tänk, vilken tröst, då man i medvetandet av sitt eget hjärtas mörker, falskhet och ostadighet, av djävulens grymma avsikter, list och ihärdighet, och slutligen av den förvirrande mångfalden av lärdomsväder, känner sig otrygg och bävande för att förvillas, borttappas, förloras - vilken tröst, att Kristus förklarar: »Jag är den gode herden!» Tänk, vilken tröst för en arm syndare, som känner sin ömkliga vanmakt i allting, att Kristus betraktar syndaren blott såsom får; vi betyda icke mer, vi är blott får, för vilka han är den gode herden, som hellre låter sitt liv, än han ser fåren förgås. Tänk, vilken tröst, då man också med bekymmer ser på den övriga »lilla hjordens» faror, ser, hur mycket som förvillar fåren - vilken tröst, att han som har »all makt i himmelen och på jorden», han är herden för fåren, han skall sörja för dem! Och tänk, vilket betryggande rättesnöre för alla underherdar, de »små piltarna», såsom Jesaja kallar dem (Jes. 11:6), som in- och utifrån ansättas med frågan: »Visar du fåren den rätta vägen, behandlar du fåren rätt?» - vilken tröst att äga detta betryggande rättesnöre, detta avgörande föredöme av Herren själv, som säger: »Jag är den gode herden!» För denne överherde måste vi dock alla samt och synnerligen böja oss, efter honom måste vi rätta oss, annars är vi sannerligen inga goda herdar. »Om någon icke har Kristi Ande, så hör han icke honom till.»

När vi betänka allt detta, vilken rikedom, vikt och kraft får icke då vårt ämne! Vilken hjärtlig lust bör det icke ingiva oss att rätt allvarligt behärta allt vad Herren själv och hans heliga profeter talat om den gode herden! Och dock, det skall allt vara förgäves, de tydligaste Guds ord skola icke giva något ljus, icke uträtta någonting, om hjärtat är förut intaget för någon viss mening och sålunda tillbommat, om icke Herrens Ande får öppna våra sinnen och förklara Jesus för oss. Den som kan frukta för sig och bedja, han bedje!

Det första, som i detta ämne är tänkvärt och fröjdar en fattig syndare, är, att vi här se, hur Gud betraktar människorna, nämligen blott såsom får, borttappade och vanmäktiga får, som omöjligt kunna själva vårda och vakta sig för ulven, utan helt och hållet är beroende av en herde. Så har ju Herren överallt beskrivit människan och arbetar oupphörligt på att nedslå och fråntaga oss de inbillningar som ligga så djupt i all vår natur, att vi själva skola hava ljus och kraft att hjälpa oss, vi skola väl förstå något, och kunna göra något o.s.v. Emot denna djupa, oändliga inbillning, säger ordet tvärt om: »Herren skådar ned från himmelen på människors barn för att se, om det finnes någon förståndig, någon, som söker Gud; alla hava avvikit, allesamman är fördärvade; ingen finnes, som gör det gott är, det finnes icke en enda». Ja, vi är så »fördärvade», säger aposteln, att »vi icke ens är skickliga att tänka något, såsom av oss själva», utan Gud måste verka »både vilja och gärning». En sådan oduglighet ligger nu uttryckt uti bilden av får. Fåren är bland alla djur de mest blottställda, värnlösa och enfaldiga; icke hava de tänder att försvara sig med mot ulven, icke klor att riva honom, icke horn att stänga honom med; därjämte är de kända för en sådan brist på klokhet, att de för den egenskapen blivit till ett ordspråk, så att man kallar en mycket inskränkt människa för ett får. Så är vi ock alla i det andliga synnerligen dåraktiga. De eljest mest kloka män är de största dårar, så snart det rör deras egna själar; och de mest upplysta kristna är alltid förlorade för satans djuphet, om Herren släpper dem. Och även då, när vi som tydligast se, vad vi borde göra, är vi dock så vanmäktiga, att vi ofta måste ropa och kvida: »Jag är såld under synden; det goda som jag vill, det gör jag icke: men det onda som jag icke vill, det gör jag.» O, besinna dock en gång detta, du, som plågar ditt hjärta med frågan om ditt eget åtgörande till din salighet! Du betyder icke så mycket, du är blott ett får; fall ned för Herren och bekänn med David: »Om jag far vilse, så uppsök din tjänare, såsom ett förlorat får!» Bekänn, att du förmår alls intet, icke ens något tänka; begär allting blott såsom en gåva av Herren. Om han behagar giva dig något, så har du det; om icke han giver, så är allt förgäves. Du är blott ett svagt och värnlöst får.

Men se nu vidare, vilken utesäglig tröst det är, att Herren Kristus själv säger sig stå i det förhållande till oss, som en herde till fåren. Nu är det en herdes sak, att han skall hava vård om fåren - att han icke skall vänta, det fåren skola själva kunna försvara sig, själva vakta sig för ulven, själva övervinna honom, utan det är herden, som skall göra allt detta, och det utan avseende på om fåren är det vårda eller icke. Det tillhör herdens kall. Tänk nu, då Herren Jesus själv säger: »Jag är den gode herden», så tillåter han ju, att jag så anser honom, och att jag väntar av honom just det, som tillhör en herde. Vem skulle jag tro, om icke Herren själv? Detta är det första, som i denna text är tröstligt.

Men för det andra ger jag akt därpå, att Herren icke säger: Jag är en god herde, utan: »den gode herden». Vad kan det betyda? Den första och egentliga betydelsen därav är visst, att han är den i skriften utlovade gode herden. Judarna visste av skriften, att Gud hade lovat att sända en stor, god herde för människorna; ty så lydte löftena därom: »Jag skall över dem sätta en enda herde, som skall föda dem, min tjänare David. Han skall föda dem och han skall vara deras herde» (Hes. 34:23); och åter: »Han vallar sin hjord som en herde, han samlar lammen i sina armar och bär dem i sin famn. Sakta för han moderfåren fram» (Jes. 40:11).

Nu säger Herren: Denne utlovade herden är jag. »Alla, som hava kommit före mig», med anspråk på att vara det, »är tjuvar och rövare»; jag är den gode herden, som varit eder lovad. Detta är det första, som ligger i denna bestämda form. Men det andra, som därmed antydes, är, att Kristus också är den ende gode herden i sitt slag; han är den gode herden i en sådan bemärkelse, att ingen mer än han är det. En viktig sanning, både till varning och tröst! Kristna skola nämligen vakta sig för ett avgudiskt hängande vid någon underherde. Det är ett avgudiskt och skadligt vidhängande, när du blir så beroende av en människa, att, för det första, om denne dör eller bortflyttas, all din tröst och ledning skulle därmed vara förlorad; och för det andra, att, om din lärare skulle vika från sanningens väg, även du skulle vika med från sanningen. Tänk vilken fara! Nej, en kristen måste hava sitt huvudfäste och egentliga hjärtestöd i Herren allena, så att, om han kommer till den mest ödsliga ort, där ingen huld herderöst ljuder från några mänskliga läppar, han dock måtte kunna uppehålla sin själ med endast Frälsaren och hans ord och av hjärtat utbrista med David: »Herren är min herde, mig skall intet fattas.»

Och att, för det andra, om den eljest förträffligaste lärare predikar ett annat evangelium, än det Kristus och hans apostlar predikat, du då måtte låta det fara och ändock förbli vid Herrens ord, sägande: »Jag vet, hur Kristus lärde och handlade med syndare, därvid förbliver jag; han är den gode herden, vid honom förbliver jag.»

O, bland andra plågor, som trycka de trogna underherdarna är det icke den minsta, då de måste erfara, att de arma fåren, som de velat draga endast till »den store fårherden», som köpt dem med sitt blod, börja bliva så beroende av tjänaren, att de honom förutan är olyckliga eller utan all tröst och ledning i sanningen. För ett sådant vidhängande måste mången trogen tjänare borttryckas eller ock utskämmas med någon fläck, på det man må lära att besinna sig och icke göra en människa till Gud. Så säger Herren: »Jag giver icke min ära åt någon annan, och ej mitt lov åt avgudabilderna. Jag, jag är Herren, och utom mig är ingen frälsare. Jag är den gode herden.»

Vi vilja härmed visst icke prisa den kalla och självkloka ande, som föraktar alla de redskap, Herren av stor barmhärtighet giver sin församling, och förakta det ljus i ordet, som Gud genom dessa redskap givit världen, och vilka självkloka endast tro sin egen ande, under namn av Guds Andes ensamma tolkning av ordet, då de för sin egen enskilda blick kunna förakta även sådana härliga redskap, som Gud använt till hela sin kyrkas omskapning, och vilka i de rikaste frukter fått Guds egen besegling på sin sändning (enl. 2 Kor. 3:2-5).

Icke är det denna självkloka anda vi prisa; vi vilja icke heller motsäga Paulus, som berömmar galaternas tillstånd såsom synnerligen »saligt» på den tid, då de mottogo honom såsom en Guds ängel, ja, såsom Kristus Jesus själv, och hade kunnat riva ut sina ögon för honom (Gal. 4:13-15). Nej, även en så brinnande kärlek kan vara blott det skönaste tecken av ett rätt saligt tillstånd; utan vi vilja endast varna för detta avgudiska och slaviska vidhängande, som vi nyss beskrivit, och vilket är så skadligt både för fåren och för underherdarna.

Vi vilja uttala detsamma som Johannes döparen, då han sade: »I ären själva mina vittnen, att jag sade: Icke är jag Kristus, utan jag är sänd före honom»; jag är blott en ropandes röst; »den, som har bruden, han är brudgummen - han måste tillväxa, men jag måste avtaga» (Joh. 3: 28-30); och detsamma, som aposteln Paulus, då han sade: »Icke har väl Paulus blivit korsfäst för eder? eller haven I blivit döpta till Pauli namn? » (1 Kor. 1:13).

Vi se av dessa ställen, hur även dessa heliga män voro utsatta för denna plåga, att lärjungarna ville hänga vid tjänaren. Vi skola därför icke undra, om det även nu händer; men vi skola taga oss till vara därför, såsom för något, som är menligt för dyrköpta själar. Och många sköna exempel visa, att just då en kristen blev berövad en god herde - icke föraktade, utan blev berövad hans tjänst - och tvangs att ännu tätare hålla sig till Herren själv och hans ord, just då vann icke blott hans andliga liv i allmänhet en mognad och fasthet, som det eljest icke hade vunnit, utan hans hjärta vann ock en mycket högre och varaktigare glädje i den närmare bekantskapen med Frälsaren själv, som nu uppsökte och skötte det ensamma fåret. Och genom sådan erfarenhet lär man att rätteligen förstå och känna, vad Herren här säger; »Jag är den gode herden.»

Men nu vilja vi gå att skåda de stora bevisen på den gode herdens oförlikneliga kärlek och huldhet om fåren - de bevis nämligen, som han själv och hans profeter framställt. Hör, vad Herren Kristus först säger: »Den gode Herden låter sitt liv för fåren.» Här är det stora beviset. Men ack, det är ju så gammalt bekant och ofta hört! Vem skulle väl nu åter vilja betrakta det? Många torde vilja somna vid dess betraktande. Och likväl är det ännu just detta ämne, som framför något annat kan göra ett iskallt hjärta brinnande och en död levande, om Guds Ande får öppna våra sinnen.

O, stanna dock ännu en gång och betänk, vad Herren Kristus här själv säger: »Jag låter mitt liv för fåren.» Du är kanske fridlös, glädjelös, kall och olycklig, du har intet varmt och hult hjärta att luta ditt oroliga huvud till; men vi skola här sannerligen säga dig, hur du kan få ett varmt, lyckligt och fridfullt hjärta. Hur sker då det? Jo, om du blott kan få se Jesus, om du blott kan få en fast blick på din Frälsares ansikte, i det han säger: »Jag är den gode herden - jag låter mitt liv för fåren.»

Om du endast får detta in i ditt hjärta, så skall det sannerligen börja bliva varmt därinne, ja, en ousäglig frid och fröjd. Bed Gud om den barmhärtigheten, att han skänker dig en stilla, betraktande ande och öppnade sinnen, när du hör Herren tala dessa ord. Besinna sedan, vem det är, som talar. Besinna allvarligt, att det är densamme, som du talar till i bönen - det är din Frälsare. Se då på honom och hör honom säga: »Jag är den gode herden; och jag

låter mitt liv för fåren.» Märker du icke någon djup och hjärtlig huldhet hos honom, då han så talar? Eller menar du ändå, att han verkligen kan vara så kall och liknöjd om dig som ditt otrogna och kalla hjärta dömer? Tag då dessa ord med dig till bönen, och när du har det mest tryckande och grämande bekymmer på ditt hjärta och ville klaga inför din Frälsare, men tycker dig ingen kärlek förnimma av honom, sök då att fatta hans bild och skåda i hans ansikte, då han säger: »Jag är den gode herden - jag låter mitt liv för fåren.»

Och se, det är ännu blott hans ord, du betraktar. Skåda honom sedan uti själva gärningen, som här omtalas - hans villiga lidande, hans bittra död - och låt då dessa ord: »Jag låter mitt liv för fåren», beständigt ligga för dig och förklara för din själ allt vad du skådar. Skåda, hur han frivilligt går fram emot den mörkrets makt, som söker honom i örtagården, och hur han säger: »Söken I mig, så låten dessa gå. Jag låter mitt liv för fåren»; och hur han stilla, »såsom ett lamm, som föres till slaktning», går ut till avrättsplatsen och där låter genomspika sina händer och fötter och upphänga sig på korsets trä; och när du ser honom i dödens allvar, hör hans egen förklaring: »Jag låter mitt liv för fåren» - vågar du ändå att misstro hans kärlek och huldhet om fåren? Vågar du ändå att hellre tro ditt mörka, lögnaktiga hjärta och djävulen, som säger: »Han är liknöjd om dig, han bryr sig icke om din nöd, han väntar, att du själv skall övervinna ditt onda, han väntar, att fåret självt skall försvara sig emot ulven» o.s.v.?

O, förskräcks dock för sådana mörkrets ingivelser och låt en gång din Frälsare vara den han är, nämligen den eviga och obegripliga huldheten, som icke ens kunde lida, att folket i öknen hungrade, eller att en man hade en vissnad hand; hur mycket mindre kan han då fördraga, att din själ är i nöd och fara, utan att han skulle något göra därtill, när han dock är kommen i världen egentligen för själarnas frälsning! Då jag inser, hur hela Kristi person och ärende till världen är blott ett enda stort bevis på en obegriplig kärlek och huldhet om det arma människosläktet, och ser, hur han själv ville, att vi så skulle betrakta det, sägande: »Ingen har större kärlek, än den, att man låter sitt liv för sina vänner», så har jag ju skäl för den slutsatsen, att allt vad jag själv erfar, ser, känner och tycker, omöjligen är lika visst som det Kristus med sitt livs utgivande bevisar; han må sedan pröva mig så besynnerligt och bekymrande han kan, lämna mig åt djävulen och allt ont, så länge han behagar, jag anar likväl, att hos honom ännu gömmer sig ett hjärta, som blöder av innerlig kärlek, och att, när jag likväl ännu är i nådatiden och likväl dömer mig själv, men också flyr till hans barmhärtighet, så skall han omöjligen kunna på allvar lämna mig. Nej, så sant denne trogne Herren icke kan ljuga, är då i hans hjärta redan »glädje över ett återfunnet får» (Luk. 15:6).

Korteligen: genom detta stora bevis på Kristi kärlek, nämligen hans hela persons och hans livs utgivande, bör du komma till en sådan tro, att han sedan får göra med dig, hur han vill, och du låter ändå det stora beviset gälla ännu mer. Hur djupt han kan fördölja sig för sina barn, hur hårt han kan pröva dem, det vet jag icke; men det vet jag, att ingenting är så visst, som det han med sitt livs utgivande bevisat. Då han kommer och blir ett människobarn för vår skull och sedan ett offerlamm, då kan jag ju med rätta därav sluta, att han icke är liknöjd om fåren, att det icke är allvar, om han en annan gång ställer sig så, som om han alls icke brydde sig om mig; nej, då måste detta vara ett »låtsande» (Luk. 21:28), en prövning (Joh. 6:6; Matt. 15:23-28), som för någon viss orsak torde vara mig behövlig (1 Petr. 1:6). Men det kan omöjligen bevisa mer, än det hans död för syndare bevisade.

Se, på detta sätt böra vi först göra oss gagn av det han här säger: »Den gode herden låter sitt liv för fåren», nämligen att, vad helst som trycker, hotar, skrämmar och pinar vårt hjärta, vi dock hava en innerlig tillförsikt till hans kärlek och herdetrohet och endast fly till honom, som så hjärtligen vill och så lätteligen kan hjälpa allting. Då först kunna vi säga, att vi hava en god herde.

Men ack! Vi veta väl, vad som nu kan göra all denna tröst om intet - det är »ett ont samvete». Vad hjälper det allt, om du vet med dig, att du icke är, såsom Guds ord fordrar? Det är ett ont samvete, som förstör all din tröst. Vilken tillförsikt skulle vi icke hava till Gud, om vi blott vore, såsom vi borde! Se, vad synden gör, den olyckliga synden! Då du vet med dig, att du icke är, såsom du bör, utan tvärt om har kanske ganska svåra synder på ditt samvete, hur vill du då trösta dig med Kristi kärlek?

Du vet kanske med dig, att du icke varit lydig mot hans ord och mot hans ande; du är kanske »ostadig i din gudsfruktan», och det är alldeles mot ordet. Du älskar icke Gud rätteligen, utan är kallsinnig mot honom, men kanske mycket varm för den och den människan. Du fruktar icke Gud rätt allvarligt, utan är tilläventyrs ganska lättsinnig, din vaksamhet och strid emot synden är icke stor, din ånger icke heller.

Se där, vad som är orsaken, varför du har ett ont samvete! Och hur skall det då gå för dig, arme syndare?

- Jo, att jag kan bli fördömd och i helvetet är många före mig.
- Arma själ, bäva för vad du talar, ty detta är dock något förskräckligt.
- Visserligen, men vad ska jag göra? Fara till helvetet, det kan jag, men förändra mitt hjärta, det kan jag icke! Jag är, som jag är.
- Ja men, då är du ju alldeles förlorad?
- Ja, det är jag.

– Men har du inte hört om en oändlig kärlek hos honom, som säger: »Jag ger mitt liv för fåren?
– Jo, och det är just denna kärlek, som skall bränna som en eld på min fördömda själ i evighet, ty det är just för denna kärleks skull, som min synd är desto mer ovärdig! Och Gud är ju lika så rättvis som kärleksrik.

O, se då här en gång, hur förlorat det är med en själ, som i Kristi död ser blott ett kärleksbevis! Se här, hur förlorad den är, som med all kunskap och alla betraktelser över Kristi lidande ännu har tackelset över det allra heligaste däri! Så lär då en gång, att du ännu icke vet betydelsen av Kristi död, och lär att något bättre skåda in i Kristi egentliga ärende och mening med sin död. Lär, att icke mer följa det galna hjärtat, som säger:

- ”Nog förstår jag Kristus och hans död, därmed är allt väl, inte är det något fel med det. Men det är i mig det måste botas, det är på mig jag måste se”.

Med ett sådant sätt att betrakta Kristus får du evinnerligen förbliva i din död och fördömmelse. Låt oss då säga dig, att så sant det är, att felet är i dig och icke i Kristi försoning, så falskt är det, att det därför är på dig du måste se, på dig du måste arbeta, tills det, som felas, blir botat i dig. Låt oss säga dig, att det är just därför det är illa med dig, att du har all din uppmärksamhet riktad på dig själv. Låt oss säga dig, att allt, som fattas och gör dig osalig, icke kan på annat sätt hjälpas, än att du börjar något annorlunda »se på Jesus» - börjar ana, att du icke känner honom, och därför börjar blott söka att få någon sådan blick in i hans döds betydelse, som du ännu icke haft. Du skall lära, att det är så alldeles förlorat med oss, att Gud nödgades helt och hållet bota det utanför oss, att Gud måste i en annan person göra allt, som borde göras i dig. Och att det var detta, som skedde i Kristus, i hans laguppfyllelse och hans död, och att du nu måste, alldeles så fördärvad och fördömd som du är, få allting till skänks i Kristus - märk, utan att det ännu blivit botat i dig!

Nu vilja vi återgå till de orden: »Jag låter mitt liv för fåren», och något bättre betrakta dem. Du vet av hela skriften, att det ordet »för fåren, för dem (Joh. 17:19), för eder» (Luk. 22: 19), betyder även i stället för, till en försoning för. Se, sådant har Kristus också här för sitt öga, då han först säger: »Jag låter mitt liv», eller ordagrant: »Jag sätter min själ för fåren», och så genast i v. 17-18 börjar att tala, utan bildspråk, om Faderns vilja och råd, sägande: »Fördenskull älskar Fadern mig, att jag låter mitt liv för att taga det igen. Ingen tager det från mig, utan jag låter det av mig själv; jag har makt att låta det, och jag har makt att taga det igen. Detta bud har jag fått av min Fader.»

Hör: »Detta bud har jag fått av min Fader.» Giv akt! Kristi död var då icke en tillfällig död för hans strid med ulven, utan det var just för dödens lidande han var sänd i världen. »Detta bud har jag fått av min Fader.» Här för han oss in i Guds rådkammare och tillåter oss att litet lyssna på Faderns bud om människornas frälsning. Kristi död för fåren är den i hela skriften omtalade och med de oräkneliga försoningsoffren förebildade och förebådade försoningsdöden. Kan du få dina sinnen öppnade för denna försonings egentliga mening, då skall du icke längre gräva i din egen uselhet och förtappelse, utan låta det en gång för alla vara alldeles avgjort, att allt vad i oss är måste vara idel fördömmelse, förgift och död, efter Gud har gjort något sådant till vår frälsning, att han utgivit sin Son till ett blodigt offer; men ock på samma gång, att med allt detta elände av förgift och död i oss, den givna försoningen ensam är alldeles tillräcklig att göra dig fullkomligt salig, rättfärdig, ren och tack för Fadern. Ty detta är Faderns vilja, säger här Jesus, ja, en så allvarlig vilja, att han säger: »Fördenskull älskar Fadern mig, att jag låter mitt liv» och åter »Detta bud har jag fått av min Fader.»

O Gud, öppna oss ögonen! O Gud, förlåt oss vår otro! O Gud, det är då ditt evighetsråd, att Sonen skulle sätta sitt liv i vårt ställe! Dig vare evinnerligen pris och ära! Det är nog, det är fullkomligt nog! Och se, detta är den enda tro, som kan göra ett eländigt, kallt och dött hjärta levande och varmt. Blott en alldeles fri skänk och gåva! Blott en Guds egen gärning! Och blott en sådan tro kan göra vårt hjärta varmt. O Gud, dig vare pris och ära!

Se här en annan text, som också talar om fåren, men som med ännu tydligare ord skall säga oss detta om herdens död. I Jes. 53:6 lyder det så: »Vi gick alla vilse, såsom får; var och en såg uppå sin väg; och Herren kastade allas våra synder uppå honom.» Här säges först, att vi gingo alla »vilse, såsom får» - bortkomna får, förstås som irra vilse i öknen. Vad som här åsyftas, vad som här egentligen är frågan, vari vi gingo i villfarelse och sågo var och en på sin väg, det märker jag av det, som Gud då gjorde till bot för detta irrande, nämligen: »Herren kastade allas våra synder uppå honom.» Jag märker då, att det var i fråga om synden och vår frälsning, det var i fråga om vägen till himmelen. Sådant se vi ock av det näst förut gående: »Han blev sargad för våra överträdelser och slagen för våra missgärningar» etc. Nu, betänk då, vad Herrens Ande här anmärker såsom vår stora huvudvillfarelse i den frågan, nämligen: »Var och en såg uppå sin väg.» Var och en ser på något eget görande.

Den ene tänker: »Om jag blott kunde vara rätt allvarlig i min gudaktighet, rätteligen älska och frukta Gud, etc. så skulle jag hoppas nåd». Men detta är att gå i villfarelse, säger här profeten. Det förslår icke; du är för mycket fördärvad, du är alldeles förtappad med allt vad du gör. Den andre tänker: »Om jag blott kunde rätt bittert känna och ångra min synd, rätt allvarligen vaka och strida mot den etc., så skulle jag hoppas nåd». Men det är att gå i »villfarelse», säger profeten; det är allt förgäves, vad helst du gör; det fordras en helt annan man.

Men vill du veta, vad som gäller, så hör: »Herren kastade allas våra synder uppå honom» - endast detta gäller; Herren såg med barmhärtighet på vårt ömkliga strävande i syndens dy, han förbarmade sig och gav oss en man, som skulle bära allas våra synder: »Honom, som icke visste av synd, har han för oss gjort till synd.» Hela världens alla synder blevo »kastade» på en enda man, genom den stora tillräknelselagen. Herren dömde, att allas våra synder skulle vara hans, så att han skall betala och plikta för dem. Våra synder är icke mer våra, utan hans.

Och att vi måtte vara desto tryggare, så säger profeten, att det är icke vi, som lagt våra synder på honom, utan Herren - »Herren kastade» etc. - det är Herrens egen gärning och välbehag, och han måste väl mena och vara nöjd med vad han själv gjort! Såsom Johannes därför säger: »Se, Guds lamm, som borttager» etc.

Märk: Guds lamm! d. ä. det lamm, som Gud har bestämt till vår försoning, det enda, som Gud vill hava för våra synder. Därför säger ock Jesus i vår text, att »Fadern fördenskull älskade honom, att han utgav sitt liv». Vad kan då vara tryggare? Gud måste väl vara nöjd med sin egen vilja. Märk detta, arma, syndiga, förtorkade och betryckta själ, att det är Guds egen gärning, som frälser dig, det är Fadern själv, som givit denna försoning.

Vad är det för en Gud, som kan anklaga dig för din synd? Ty Gud i himmelen, som är din Herre, och för vilken du så högligen fruktar, han har själv lagt din synd, icke på dig, utan på Kristus, till hjälp emot alla lagens hotelser.

Skulle nu icke den, som har ett ont samvete, hava del i denna försoning, här hava sin frälsning och tröst, vem skall då hava det? Ty en försoning kan ju icke vara given för några rättfärdiga, utan endast för straffskyldiga. O, den eviga, obegripliga kärleken! Syndare, som hava ett ont samvete, skola nu få hava frid! Tack och pris, o Gud!

Kan du nu endast tro detta, som ju är den stora huvudläran i allt Guds ord, så överräkna sedan, hur mycket du väger mot denna försoning, hur mycket allt ditt förskräckliga fördärv, din ondska, din död väger mot Guds egen Sons död! Märker du icke, att alla människor är mot Guds Son ett intet? Ja, efter vi här betrakta herdens död för fåren, så led dig vid denna bild till någon besinning. Föreställ dig, att ett får kunde hava moralisk skuld och hade med sin ondska ådragit sig en dödsdom, men att detta får hade en så synnerligt öm herde, att denne ville giva sitt liv för det arma fåret - tänk, om en människa gäve sitt liv för ett fårs försonande - tycker du icke, att detta vore en övermåttan dyr försoning för ett får? Tycker du icke, att det fåret vore tillräckligt väl försonat?

Men är icke Guds evige Sons död för människorna en lika stor, ja, en ännu omätligt större försoning för oss? Tycker du icke, att du försvinner i den omätliga storheten av denna försoning? Ja, att alla dina synder, så svåra de än i sig själva är, likväl här bliva till intet? Och just detta var Faderns mening och vilja, att våra synder skulle sålunda bliva till intet, »på det vi skulle hava frid».

Kan du sålunda blott och allenast i Kristus hava din frid, då har du rätteligen förstått honom, då har du fattat evinnerligt liv - och med dina många uselheter skall väl denne gode herden sedan finna råd. Det är han, som skall sörja även för dessa. Du är blott ett eländigt får inför honom; han vill själv göra allting; fåret skall endast höra herderösten. Blott hören, så får eder själ leva. Gud föröke oss tron!

Sedan vi nu betraktat det stora huvudbeviset på Kristi herdetrohet, nämligen att han låtit sitt liv för fåren, vilja vi ock betrakta själva herdevården, »den store fårherdens» sätt att sköta fåren, och skola därvid likasom med ögonen skåda, hur Kristi rike på jorden är beskaffat, och hurdan hans regering i detsamma är. Detta är något så övermåttan lärorikt, att vi kunna icke nog bedja Herren, det han nu ville öppna allas våra ögon och sinnen, att vi en gång måtte lära rätt känna denne Herren och hans rike. Vi skola dock nödgas oupphörligt påminna oss detsamma och ändå ofta bliva förbryllade.

Kristus själv säger här (Joh. 10) blott i allmänna ordalag, att han skall så vårda och bevara sina får, att »ingen skall kunna rycka dem utur hans hand», och han »skall giva dem evigt liv» (v. 28); men vi ville gärna något närmare se själva sättet för denna hans herdevård, dels för att därunder lära känna själva fåren, och vilka han erkänner för sådana, dels ock för att se, hur han i olika fall behandlar dem. Detta allt skola vi få se uti en profetisk text, där Herren själv talar alldeles tydligt och bestämt om sättet för fårens skötsel. Det är nämligen i Hes. 34:e kap., där Herren med en brinnande ande talar om detta ämne, vilket vi nu vilja betrakta.

Han begynner först med att på det allvarsammaste bestraffa de herdar över hans folk, som icke rätteligen vårdade fåren, och säger sedan, hur han själv ville sköta dem. Orden lyda sålunda: »Och Herrens ord skedde till mig sålunda: Människobarn, profetera emot Israels herdar; profetera och säg till dem: Detta säger Herren, Herren: Ve Israels herdar, som föda sig själva! Böra icke herdar föda fåren? Det feta uppåten I, och med ullen klädden I eder, det gödda slaktaden I; fåren födden I icke. De svaga stärkten I icke, och det kränka heladen I icke, och det brutna förbunden I icke, och det förskingrade förden I icke tillbaka, och det borttappade uppsökten I icke; utan med hårdhet och med stränghet rådden I över dem.»

Märk nu först, vilken brinnande nitälskan om fåren som här uttalar sig! Utom den allvarsamma tonen i denna bestraffning, följer ock en särskild, fruktansvärd hotelse över de vårdslösa herdarna i v. 7-10, så lydande: »Därför, I herdar, hören Herrens ord: Så sant jag lever, säger Herren, Herren, emedan mina får hava blivit till rov, och mina herdar icke frågade efter mina får, därför - se, skall jag vända mig emot herdarna och utkräva mina får av deras hand och göra slut på deras herdekall» etc.

Av dessa Herrens ord märka vi först en så brinnande nitälskan om fåren, att man väl må bäva för att vara herde, om man icke är det efter hans hjärta. Men på samma gång märker jag ock här något för fåren mycket trösterikt; jag gör nämligen denna slutsats: Brinner Herren av sådant nit över fårens vanvårdnad, då lär han själv hava en helt annan ande, än de herdar, som han straffar - då lär han själv vilja göra alldeles motsatsen till det, som han bestraffar.

Vi mena vanligen, att Herren skall vara oss nådig, om vi blott är sådana vi böra; men då vi känna oss »svaga», andligen »sjuka», »förvillade», »borttappade», då tycka vi, att Herren icke skall bry sig om oss, utan är så liknöjd om oss, ja, vred på oss, att vi måste mycket mödosamt arbeta i bönen, för att beveka honom att vara oss nådelig. Kan du tro, att han verkligen är sådan, då du hör, hur han brinner av nitälskan emot de herdar, som just voro sådana? Märk då, hur förskräckligt det mörka hjärtat och otron vanställer Kristi bild! Skulle vi icke just av detta hans nit börja ana, att han själv har ett annat sinne? Då han straffar, att de icke stärkte de svaga, utan »med hårdhet och stränghet rådde över dem», då sluter jag, att han själv vill behandla de svaga på ett alldeles motsatt sätt. Då han straffar, att de icke »helade det kränka» eller »förbundo det brutna», då sluter jag, att han själv vill göra just detta, som de ovärdiga herdarna icke gjorde.

Men det är icke nog därmed, att vi av hans strafftal kunna göra sådana slutsatser, utan han har ock själv uttryckligt förklarat just detta, att han ville göra alldeles tvärtom, emot vad de bestraffade herdarna gjorde. Därom lyda orden sålunda i v. 11-10: »Så säger Herren, Herren: Se, jag vill själv uppsöka mina får och hava tillsyn över dem. Jag skall själv föda mina får och själv anvisa dem deras lägerplats, säger Herren, Herren. Det borttappade skall jag uppsöka, och det förskingrade skall jag föra tillbaka, och det brutna skall jag förbinda, och det svaga skall jag stärka, men det feta och det starka skall jag fördärva och sköta efter förtjänst.»

Här är nu den text, som vi denna gång vilja betrakta, och vilja även därvid begagna oss av den förträffliga utläggningen av vår lärofader Luther på 2:a söndagen efter påsk, med bifogande av de tillägg, som Gud kan giva oss. Luther säger:

»Här ser du, att Kristi rike är så beskaffat, att han sysselsätter sig med de svaga, sjuka och brutna, tager sig deras sak an och hjälper dem. Detta är ju en tröstlig predikan; det felas oss allenast, att vi icke känna vår nöd och elände» - eller ock, att vi icke känna Kristus, vi veta icke hans hjärtelag mot syndare - »kände vi det, så skulle vi snart löpa till honom». Men nu, hur gjorde de omtalade herdarna? »Med hårdhet och med stränghet rådden I över fåren», säger Herren, d. ä. »de drevo Guds lag med stort nit, lade ock därtill nya regler och stadgar, såsom man ock nu gör; och när man icke håller allt riktigt, så skria och fördöma de en människa, så att det blir icke annat än ett ständigt bjudande och bjudande, tvingande och tvingande. Detta, säger Kristus, heter icke att väl sköta och regera själar. En sådan herde är icke han; därmed vore ock ingen hulpen, utan på det sättet fördärvar man allting i grund, såsom vi nu få höra. Vi vilja nu avhandla profetens ord, det ena efter det andra.»

Först säger han: De svaga stärkten I icke. De svaga skall man stärka. Vad betecknar nu de svaga? De svaga är de samveten, som är skröpliga i tron och hava en svårmodig anda samt är av blödig sinne. Dem skall man icke tvinga och säga: Du måste göra det eller det, du måste vaka, du måste bättre giva akt på dig, du måste vara stark, du måste tro vissare o.s.v., eljest är du förlorad. Detta heter icke att stärka de svaga.

Man må väl säga dem, att de icke tro riktigt, men väl vakta sig att därför fördöma dem, utan i dess ställe förkunna dem något sådant, som kan stärka deras tro. »Så säger Paulus i Rom. 14:1: 'Antagen eder den, som är svag i tron, utan att döma över tankar.' Och åter, kap. 15:1: "Vi, som starka är, är pliktiga att bära de svagas skröpligheter." Man bör alltså icke förfara med stränghet och påkörande, utan trösta de svaga, att de icke måtte falla i misströstan; de varda väl med tiden starkare.»

Märk, vilken pastoralvishet, vilket herdehjärta som uttryckes i dessa ord! O, att vi en gång ville taga lärdom! Så säger ock profeten Jesaja om Kristus (kap. 42:3): »Det rör, som är brutet, skall han icke krossa, och den veke, som ryker, skall han icke utsläcka.» Det brutna röret är de svaga och förkrossade samveten, som lätteligen låta så förvilla sig, att de varda försoffade och förtvivla på Gud. Men han far icke åstad och trampar ett sådant rör; det är icke Kristi sätt; utan han far så varligt fram, att han icke alldeles sönderbryter det krossade röret.»

Den rykande veken är en ännu mer talande bild; själva lågan är utsläckt, men där är dock någon glödeld kvar, vilken väl icke ger ljus, men rök ifrån sig. Detta betecknar förträffligt de skröpliga själar, som gärna ville både tro och vandra kristligen, men icke kunna någotdera; de kunna icke låta sitt ljus lysa för människorna, det ser illa ut med dem; dock ryka de ännu, och ehuru vekens rök icke är vällyktande, förråder den dock, att där ännu är någon eld, d. ä. det går blott jämmer och elände ur deras hjärta och mun, och det är verklig synd och uselhet, som

frampressar denna klagan; men just genom hjärtats kvidande, klagan och suckande, som väl betecknas med rök, uppenbarar sig dock ett inre liv, som alldeles icke finnes hos vanliga människor. Sådana rykande veck vill Kristus icke utsläcka, utan tvärt om med sin muns anda upptända. De böra därför icke förtvivla, utan blott noga giva akt på Kristi ljuvliga tillsägelser och anropa hans nåd att kunna tro och omfatta dem.

Den som nu med evangeliska trösteord endast söker upphjälpa en sådan klen tro, han stärker de svaga. Sådant fordrade här den store Överherden. - »Den, som nu icke så saktmodigt umgås med svaga samveten, han är visserligen ingen god herde.»

För det andra säger Herren: De kränka heladen I icke; de sjuka skullen I hava helat. Vilka är de kränka? Kränka är sådana, som ock utvärtens visa sina skröpligheter», så att man säger: Det är något sjukt i hans kristendom. Första punkten handlade om svaga samveten, den andra angår den utvärtens vandeln, »när en snar och förgår sig, är underlig till sinnes och felar nu här, nu där, såsom när en i vrede förgriper sig och begår åtskilliga dåraktigheter; såsom vi ock se, att apostlarna stundom hava ganska grovt förgått sig. De som alltså utvärtens i gärningar är så felaktiga för människor, att man förargar sig över dem och säger: de är underliga och sällsamma - dessa är de kränka, och dem vill Herren dock icke förkasta; ty hans rike är här i tiden icke så beskaffat, att där är idel starka och helbrädda - nej, sådant hör till det tillkommande livet - utan Kristus har just därför kommit och blivit vår salighetshövding och satt sig på sin tron, att han vill vårda sig om sådant folk och hjälpa dem.»

»Fastän vi nu är svaga och kränka, så skola vi dock icke förtvivla eller mena, att vi icke höra till Kristi rike; utan ju mer vi känna våra brister, desto längre och mer skola vi träda till honom - ty han är just därför kommen, att han skall göra oss helbrädda. Är du sjuk och en syndare och känner din nöd, så har du desto mer orsak att säga till honom: Käre Herre, jag kommer just därför, att jag är en syndare, och på det du måtte få hjälpa mig och göra mig from. Detta är ock hans vilja, och han lockar oss att tröstligen gå fram till honom. Men andra som icke är sådana herdar, de vilja göra fromt folk därmed, att de med hårdhet skria om hur vi skola vara och göra; men de uträtta därmed endast, att det blir ju längre desto värre.»

Märk, vad Luther här säger, nämligen att det blir blott värre och värre med skröpligheterna, även i levernet, genom detta »skriande och pådrivande». Hur skall det förstås? Var det icke just därför dessa herdar skriade och drevo på, att det måtte bli bättre med levernet? Utan allt tvivel var detta deras mening; men vi se här, att det är olika meningar om bästa sättet att förbättra människor. Då här ju är fråga om de kränka, d. ä. kristna, som är skröpliga i levernet och hava några anstötliga oarter, men själva lida därav, så att de ofta är nära att misströsta - vilken dårskap att vilja förbättra sådana genom detta ideliga pådrivande med föreställningar och bestraffningar! På det sättet kan man väl fördärva, ja, mörda sådana själar, men icke förbättra dem. Om man ock omkläder sitt pådrivande och moraliserande med tusende evangeliska termer om Kristus och Kristi kraft, så blir dock den predikan intet annat än en med evangeliska ord färgad laglära, om vilken man väl må säga: Rösten är Jakobs, men händerna är Esaus.

Vore det fråga om sådana lätta kristna som alls intet bekymra sig över sina brister, utan med all sin bristfälliga vandeln icke hava någon svårighet för att kunna tro, då vore det alldeles riktigt att med aposteln Jakob säga: »Vill du, o fåfängliga människa, förstå, att tron utan gärningarna är död.»

Vi skola besinna, att då här talas så tröstligt om »svaga» och »kränka», så menas därmed endast sådana, som själva känna och erkänna sina uselheter och åtminstone lida över sin vanmakt att söka förbättring och därför hava svårt att tro. De åter, som icke lida över sina uselheter och önska befrias därifrån, icke ens önska sig en redlig vilja därtill, utan är nöjda med att alltid vara svaga och sjuka, de böra icke kallas »svaga», utan falska i sin ande. Sådana måste man allvarligt säga den sanningen. Och vidare: om man har för sig inbiliska verkhelgon, vilka genom någon lycklig natur och lagisk upptuktelse föra en from och vacker vandeln, men därför också är ganska tröstefulla och nöjda med sin helgelse, då kan man aldrig nog jaga efter självrättfärdighetens skalk med lagens andliga krav på den invärtens människan, på hjärtats fromhet, renhet och helighet, för att om möjligt göra dem till syndare.

Men att vilja bota de kränka, som själva känna och erkänna sina felaktigheter, sin bristande allvarlighet, oppriktighet, kraft m.m. och därför redan lida av trældomsanda - att vilja bota sådana med ideliga föreställningar och bestraffningar, det är visserligen, såsom Luther här säger, att göra saken »värre och värre». Ty när fordringarna på oss likväl alltid utgöra lag, vad färg de än må ikläda sig, så blir ock verkan därav alltid lagens, nämligen att den »kommer vrede åstad», uppväcker synden och förökar det onda. Må var och en betänka detta! Men vi återvända till Luthers predikan.

För det tredje säger Herren: Det brutna förbunden I icke. Brutet eller förbrukat är något, när t.ex. ett ben är avbrutet eller eljest skadat, d.ä. när en kristen icke allenast är svag eller har något fel, så att han under tiden snar och förgår sig, utan ock kommit i någon stor och långvarig frestelse och anfäktning, så att han där liksom bryter av sig ett ben. Såsom där det med någon kommer så vida, att han begår ett svårt fall eller förnekar evangelium, såsom Petrus

gjorde, då han förnekade Kristus. Fastän nu någon så stapplar eller stupar, bör du dock icke förskjuta honom, likasom hörde han icke mer till Kristi rike. Ty du måste dock lämna Kristus hans egenskap, nämligen att i hans rike är idel överflödande nåd och barmhärtighet; så att hans enda vilja är, att han må hjälpa dem, som känna sin jämmer och uselhet och gärna vore därutur. Det är alltså ett tröstligt rike, och han är en tröstlig och mild herde, så att han lockar var man att komma till sig.»

O, vilken ljuvlig bild av Frälsaren! Man kan riktigt begynna att älska honom, när man får en sådan bild av honom. Och den bilden av Gud, som gör, att vi älska honom, är den rätta. Märk! först då hava vi den rätta bilden av Gud, när han blir oss ljuvlig, och hjärtat börjar bliva varmt för honom.

Såsom Johannes säger: »Den, som icke älskar, känner icke Gud; ty Gud är kärlek.» Och att i denna sanna bild framställa Gud för själarna, det är att stärka de svaga och förbinda de sårade; ty då jag får kärlek, då blir jag stark; »ty kärleken är starkare än döden». Ingen lag, intet hot, ingen förskräckelse för helvetet gör mig stark i striden; men blir mitt hjärta upptänt av fröjd och kärlek, då är jag stark, då springer jag lös ur den mäktigaste boja, då förmår jag allting, såsom vi se på martyrerna, som gingo till bålet med fröjdefulla lovsånger; det var icke hot och fruktan för Gud, utan tvärt om fröjd i Herren, som var deras starkhet.

Det är då avgjort och visst, att detta är sättet att stärka de svaga, hela de sjuka och förbinda de sårade. Såsom ock Luther vidare säger: »Detta allt sker nu endast genom evangelium, varmed man bör stärka de svaga och hela de kränka; ty det är ett sådant ord, som tjänar till allting för ett svagt samvete och giver så tillräcklig tröst, att ingen behöver förtvivla, hur stor syndare han ock är. Alltså är Kristus allena den gode herden, som helar allehanda skador och hjälper dem upp, som är fallna. Den som icke gör detta, han är ingen rätt herde. »

När Luther nu åter, för andra gången, utropade: »Den som icke så gör, han är ingen rätt herde», så torde någon annan, som också vill vara en god herde, men icke har detta sinne, häröver förtörnas och svara: »Detta är för mildt, ja klemigt talat; vi tåla nog att få höra allvarsamma sanningar och bestraffningar.» Men hör! Låtom oss icke förgäta, att det är Herren Gud, den store Överherden, som är så här mild; det var han, som bestraffade de herdor, vilka icke stärkte de svaga, helade de kränka och förbundo de sårade; det är han, som talar så här ljuvligt om sina får. Och för det andra: Sant säger du, att icke är vi för goda, för att höra allvarsamma bestraffningar; i den meningen »tåla» vi nog höra dem; och även är det sant, att det nog finnes sådana, som hava tillräckligt tåligt samvete och stark tro att aldrig störas av någon lagpredikan, utan bliva tvärt om genom en sådan predikan blott livade och styrkta, emedan de tåla så väl, att andra bliva bestraffade; de taga det icke åt sig själva; men du, som icke vet av svaga och sårade samveten, vilka icke tåla vad som helst, lär själv aldrig hava erfärit, vad ett rätt förkrossat hjärta och ett svagt samvete vill säga. Här är egentligen hemligheten, varav det beror, hurdan herde man är. Herdar efter Guds hjärta är endast de, som är fattiga och förkrossade över sig själva; blott dessa gå rätteligen genom dörren, såsom Jesus säger om de goda herdarna (Joh. 10:2).

I annan händelse kan man väl nitälska om fåren och vara en »tuktomästare i Kristus» (1 Kor. 4:15), men har icke rätt hjärta för fåren, utan kan riva, sår och sarga dem, utan all känsla för ett ömt och svagt samvete. De se blott efter gärningar och leverne, men veta icke, vad ett nådeliv vill säga - detta ömtåliga, darrande nya liv, den barnsliga förtröstan till Guds vänskap och välbehag, detta kristendomens allra heligaste. De likna en drucken eller förryckt fältskär, som, med vanan att skära och riva i döda och sönderstyckade kroppar, hanterar en levande kropp på samma sätt, skär och sliter och river lika fritt och hårdhänt i denna som i de döda.

De känna icke till det ömtåliga i ett troende nådebarns skygga samvete; de veta icke, hur oändligen benäget ett sådant hjärta är att släppa sitt fäste, förlora sin barnatillförsikt och »fångas under tråldomsok». Och de se icke heller någon stor fara däruti, utan, om man skall säga rena sanningen, så är de lika nöjda, blott de få se ett vackert leverne - lika nöjda, om detta flyter av nämnda barnaförtröstan och utgör trons frukt, eller om det är frambragt genom bestraffning, förmaning, lag. Här är egentligen hemligheten och förhållandet med dem, som nitälska om fåren, men icke hava den ömhet, som Herren här fordrar, utan råda över dem med hårdhet och stränghet. Det är något sådant, som Paulus åsyftade, då han sade: »Om I än hadn tio tusen tuktomästare i Kristus, så haven I dock icke många fäder; ty i Kristus Jesus har jag fött eder genom evangelium» (1 Kor. 4:15).

Märk en särdeles titel: »tuktomästare i Kristus». Han säger icke: »tuktomästare till Kristus», såsom han kallar lagen (Gal. 3:24), utan »tuktomästare i Kristus», vilka således tukta dem, som redan är i Kristus - men fadersömheten känna de icke; detta antyder aposteln därmed, att han så skarpt skiljer dem från fäder eller dem, som »fött oss i Kristus genom evangelium», att han säger: »Om I än hadn tio tusen tuktomästare i Kristus, så haven I dock icke många fäder.» Skillnaden emellan tuktomästare och fäder är densamma, som emellan de tvenne kvinnor, vilka inför Salomo tvistade om barnet (1 Kon. 3). »Guds vishet» lärde konungen sättet att utröna, vilken som var den rätta modern; han sade: »Huggen det levande barnet i två stycken och given den ena hälften åt den ena, och den andra hälften åt den andra! »

- »Ja, låt skifta det», sade hon, som falskeligen ville tillvälla sig barnet; men den sanna modern åter, hon utropade förskräckt:

- »Ack nej, given henne barnet levande!»

»ty», säger texten, »hennes hjärta blev upprört för hennes barns skull». Se här hemligheten: Det är ett visst modershjärta, varav det beror. Det är ett hjärta för fåren, som säger: Hugg icke, skär icke så obarmhärtigt! Och detta icke därför, att man ömmar för det lidande, som kunde förorsakas - det betyder mindre, utan, hör en gång och märk: därför, att du kan fördärva ett liv. Det är ett levande barn därunder, ja, under all skröplighet, när vi nu tala om dem, som känna och erkänna sin synd och gärna vore den kvitt - det är ett liv därunder, som du kan hugga ihjäl, ett hjärta, som börjat leva i den ömtåliga barnatillförsikten till Herren.

På denna barnaförtröstans bevarande hänger först själva livet, det andliga och eviga livet; och för det andra, även den sanna helgelsen. Förstöres barnatillförsikten, så är ock all sann helgelse förstörd - och all fromhet blir sedan bara lagens gärningar. Och då har man med sitt hårdhanta skärande uträttat blott så mycket, som den trädgårdsmästare, vilken så länge skar och band och stöttade sitt späda fruktträd, emedan det icke växte så rakt och vackert, som han önskade, att det till slut dog emellan hans händer. Det är visst sant, att det hade varit vackrare, om det vuxit mer rakt, och att en viss förståndig uppbindning och försiktig skärning hade varit god, i synnerhet att bortrensa det, som varit menligt för frukt bärandet (Joh. 15:2), men vill man rätta allting, utan urskillning och förstånd om vad trädet tål, så dör det och förtorkar; och då vore det ändå bättre att hava ett krokigt träd, som dock hade liv, än ett mycket rakt, men dött.

Därför är Luthers ord här fulla av herdevishet, när han säger om de svaga, hur varsamt och hult de måste behandlas, och tillägger: »De varda väl med tiden starkare.» Och på ett annat ställe yttrar han: »Man säger väl om ögat, att det är det ömtåligaste ting; men jag säger: ett ömt samvete är det allra ömtåligaste. Det är övermåttan snart gjort, att det såras och förstöres, men är icke så lätt att återställa. Den som har denna känsla och vishet, den kan vara en god herde; den som icke har detta aktgivande på livet, den duger icke att sköta själar. Men vi återvända nu till vår text.

För det fjärde säger Herren: »Det förskingrade förden I icke tillbaka.» Vilka är de förskingrade? Det ordet tyder på de själar, som även i läran blivit förvillade, då de antingen genom främmande lärdomsväder, eller ock genom hjärtats lustar, som inverka på förståndet, råkat in på skadliga avvägar. Därmed följer då ofta en andlig uppblåsthet, självkloshet, enträgenhet och hårda utfall emot andra. Allt detta är mycket förargligt och kan lätteligen reta även en herde till otålighet och avoghet. Då kommer han i frestelse att antingen vilja »med hårdhet och stränghet» råda över dem, med hårda, kärlekslösa ord fördöma dem, eller ock helt lämna dem åt sig själva.

Båda dessa sätt bestraffar Herren och säger: »Det förskingrade skullen I föra tillbaka», d.ä. bruka all den kärlek och vishet, som kan bliva eder given att upplysa de vilsefarande. Om ock alla sådana kärlekens försök bliva fruktlösa, skolen I dock icke för vilken villfarelse som helst fördöma sådana, utan veta, att om icke villfarelsen är sådan, att den rakt strider mot bättring och tro, kunna de ännu hava liv i Kristus.

Låtom oss betänka, att i denna världen, där allt slags mörker och elände omgiver oss, kunna ännu mångahanda lyten låda vid den lilla hjorden, även förvillelser och sinnesoarter; och därunder kan dock ännu dölja sig ett hjärta, som likväl söker sanningen, ja, ännu älskar Kristus och lever av hans försoning, och därför icke av honom fördömes och förkastas. Luther säger över denna punkt: »Dessa föraktade själar som blivit så till skam, att mången menar, att de redan är förlorade, dem vill Kristus likväl icke att man skall behandla strängt eller helt övergiva. Han vill icke så inskränka sitt rike, att däri skola vara idel starka, förståndiga, helbrädda och fullkomna själar - sådant hör till det tillkommande riket efter detta livet. Men medan han här regerar, skall det vara idel nåd och ljuvlighet.»

För det femte och sista säger Herren: »Det borttappade uppsökten I icke.» »Borttappad är den, som är så långt bortkommen (i synder, laster och vantro), att man menar, att han icke mer skall kunna komma till rätta; såsom de publikaner och skökor, som omtalas i den evangeliska historien, och ännu i dag vilda och ogudaktiga människor. Sådana bör man dock icke giva förlorade, utan göra allt vad man kan, för att föra dem till rätta. Härmed bestraffar Herren de kallsinniga och makliga herdar, som åtnöja sig med att endast sköta de goda får, som redan är församlade till hjorden, men icke göra sig någon möda för att uppsöka de borttappade. Så gör icke den gode herden, säger Kristus. Om han ock har hundrade får och ett av dem är bortkommet från hjorden, så lämnar han de nio och nittio i öknen och går efter det, som är borta, till dess han finner det. Här hava vi först den stora trösten, att även om vi är verkligt borttappade, verkligt bortkomna från de rätta fåren, till sinnet och levernet fallna och i ett förlorat tillstånd, så vill Kristus likväl icke lämna oss.

Vi hava ofta den meningen, att om vi blott är rättsinniga, levande och trogna och icke vika från hans spår, så skall han vara så nådig och trofast mot oss, att han vårdar sig om våra själar, förlåter våra synder och helar våra brister; men om vi är till sinnet avvikna, trolösa och andligen döda, då hava vi icke att vänta, att den gode herden skall bry sig om oss. Men här säger Kristus annat; här säger Kristus, att just det borttappade fåret utgör ett särskilt föremål för hans herdeomsorg; att även då det står så illa till med oss, att vi icke kunna göra det allra minsta till vår frälsning,

då vill ännu han själv, av sitt eget hjärtas stora barmhärtighet, uppsöka och frälsa oss. Och detta sker oss verkligen då, när vi begynna på nytt att höra herderösten och dragas till honom. Ja, han säger, att just det borttappade fåret, när det återkommer, är honom en större glädje än de nio och nittio, som icke voro bortkomna; han säger, att han tager det borttappade fåret på sina axlar med glädje - att han icke slår det eller driver det framför sig, utan själv bär det; och det icke såsom en tung börda, utan »med glädje». Hör! detta är Kristi eget ord: »med glädje!» Vem skall jag tro, om icke honom själv? O, den oförliknelige, nåderike Herren! Jag märker, att ingen är så mild som han.

Ingen herde kan så leta

Efter ett borttappat får.

Kunde du Guds hjärta veta etc.

Utom den stora tröst, som häri ligger, skulle vi ock taga den lärdomen, att om vi vilja vara goda herdar, måste vi vara »herdar efter hans hjärta» och göra på samma sätt, som han; icke lämna de borttappade fåren såsom helt förlorade, utan göra allt för att uppsöka dem. Begynna de då att höra herderösten, ångra sin synd och söka förlikning och en hel förening med Gud, så är de återfunna får; men fortfara de att gå sina egna vägar, så bliva de väl evigt förlorade; men deras själar skola då icke krävas utur vår hand. Och härmed hava vi nu sett den gode herdens hjärtelag och beskaffenheten av hans lilla hjord här i tiden. I en allmän överblick av detta Herrens ljuvliga tal, säger Luther vidare: »Man bör därför så predika Kristus, att han icke förkastar någon människa, hur svag hon än är, utan att han upptager, tröstar och stärker var och en; på det man alltid må kunna föreställa sig honom såsom en from och god herde. Då komma människorna av sig själva till honom, så att man icke behöver tvinga och driva dem därtill. Evangelium lockar och gör dem villiga, så att de fatta lust till honom och komma med hjärtans tillförsikt till honom.

Därav uppkommer en sådan kärlek till Kristus, att de vilka man tillförene har måst driva och tvinga, de göra nu gärna allt vad de är pliktiga. Så länge man driver och trugar oss, så göra vi allt med olust och vedervilja; men sådant vill Gud icke hava, utan det är förkastligt. Men när jag ser, att Herren umgås så vänligt med mig, då intager han så mitt hjärta, att jag måste till honom. Och därpå följer sedan all lust och fröjd i hjärtat.»

Se nu här, vilken farlig sak det är, att den ena människan dömer den andra. Kristi rike är, såsom jag förut sagt, så inrättat, att det endast har att göra med svaga, sjuka och sårade och vill stärka och hela alla; därför måste alla de fara vilse, som endast se efter de starka och heliga. Vi är alla av naturen arga skalkar; och likväl vilja vi, att var man skall vara from, och se oss allena omkring efter starka och felfria kristna, men vilja icke veta av några sjuka och svaga, menande, att de icke är några kristna, om de icke är överallt heliga - vi hålla dem för onda och är dock (genom detta sinne) själva värre och argare än de. Detta gör den onda naturen och vårt snälla, men dock blinda förnuft, som vill mäta Guds rike efter sitt eget tycke och menar, att vad som icke är rent i dess ögon, det icke är heller rent för Gud.

Vi få därför icke se och döma efter utvärtes anseende och vårt förnufts tycke; ty om du ser blott därefter, så får du äntligen det i sinnet, att du tänker: »Ack, vad är väl dessa för kristna? De är ju icke heliga! Vad är detta för kristna?» Eller ock, om du lär känna din egen stora syndaorenlighet, så måste du fördöma dig själv och säga: »Ack, vart skall jag taga vägen? Inga andra är kristna, än de starka, helbrädda och fromma; när hinner jag därtill?» Härmed uträttar du blott så mycket, att det aldrig kommer längre med dig. Du måste alltså omsider komma i den trängsel, att du säger: »Ack, Herre Gud, jag känner mig så och så svag, syndfull, sjuk och eländig; dock vill jag icke låta det förvillla mig; jag vill komma till dig, att du må hjälpa mig; ty du är ju den gode Herden» etc.

Det är alltså gott, att man lär väl känna Kristus och förstår, att uti hans rike är svaga och sjuka människor, och att det intet annat är, än ett sjukhus, fullt med skröpliga och sjuka, dem man måste sköta. Men det besinna ganska få, och det jämväl ibland dem, som hava evangelium och någon anda - emedan detta är den största vishet man kan komma till. Ty när de se i skriften, att hon berömmar Kristi rike, hur härligt det är, och att de kristna kallas heliga, så giva de icke noga akt på, hur allt detta skall förstås, och se icke, hur däri ligger just den rätta visheten, som skådar Guds härlighet under människans uselhet, Kristi helighet under all vår ohelighet, Kristi kraft under vår svaghet. Naturens klokhet går icke längre, än att de mena, det Kristi rikets härlighet skulle vara synlig utanpå oss, och att man borde hava att göra endast med förståndigt, fromt och heligt folk, samt därom tala och predika; men icke, att man inom Kristi rike skulle hava svaga och dårar och taga sig deras nöd an - icke till att roa sig därmed, eller att i sin egen inbillade helighet på avstånd brumma däröver, utan till att hjälpa dem ifrån deras synd och förvillelser till rättfärdighet och ett riktigare förstånd.

Detta är nu den kristliga visheten, att man icke blott ser det, som är för ögonen, och icke blott far efter det, som är förträffligt, klokt och starkt, och däruti speglar sig, utan att man ock ser efter den fördolda visheten i Guds regering med det, som är svagt och galet. Den som det förstår, han tacke Gud; ty genom detta förstånd blir han en sådan, som kan rätteligen skicka sig i allt vad i världen är. Man lär väl ännu finna många (även ibland dem, som predika

evangelium), vilka icke ännu kommit därtill. Härtills har man icke lärt annorlunda, och vi är icke vid annat vana, än att man icke skall få tro på Kristus, om man icke är helt ren. Du måste nu gå ifrån en sådan mening och känna Kristus rätteligen, så att du vet, vad för en god herde han är, som vill, att man skall stärka de svaga, hela de sjuka och förbinda de sårade.

Vi vilja nu ock något närmare betrakta själva fåren och skåda de utmärkande kännetecknen på dessa, enligt Kristi egen korta beskrivning på dem. Gud öppne våra sinnen, att var och en måtte känna vikten av ett sådant ämne, då här nu är fråga om, vilka Kristus själv erkänner för sina får och giver evinnerligt liv - således fråga om vårt eviga väl eller ve, vår yttersta dom, vår salighet eller fördömelse: Här skola vi nu se, vilka som är rätta kristna - en fråga, varom så många olika meningar är. »Var och en tyckes hans väg rätt vara», men Herren är domaren, Herren skall avgöra det, såsom han ock själv säger i Hes. 34:17: »Be, jag skall döma mellan får och får, mellan vådurarna och bockarna.» Gud vare evigt prisad, att han är den avgörande domaren och redan i tiden sagt oss, vilka som är hans får och vilka icke är det!

Vi skola nu se hans ord. Så säger Herren Kristus i Joh. 10:14: »Jag är den gode Herden och jag känner de mina och är känd av de mina»; och i v. 27: »Mina får höra min röst, och jag känner dem, och de följa mig.» Där är nu det väsentliga, ja, allt vad Herren sagt om fåren, nämligen »jag känner dem, och de känna mig, de höra min röst, och de följa mig». Se vilken ringa och enkel beskrivning på fåren!

Märk nu först det lilla ordet: Jag känner de mina och är känd av de mina. Man skall icke snart kunna tro, vilken stor hemlighet som ligger i dessa ord. Det går ut på, att det är någon synnerlig bekantskap emellan honom och fåren, varpå allt skall bero. Vad månne det betyda? Något börjar man ana, när man hör samme Herre i den stora avgörande stunden, då han går till sitt försoningsarbete och sist håller en bön till sin Fader (Joh. 17) - när man då hör honom högtidligt förklara: »Detta är det eviga livet, att de känna dig den ende sanne Guden, och den du har sänt, Jesus Kristus.» Hör, vad Herren Kristus förklarar vara evigt liv! Blott att känna Gud och Frälsaren. Och åter, då han talar om det finaste självbedrägeriet i andliga ting, bedrägeriet av egen fromhet, kraft och andlighet, varigenom många skola på den yttersta dagen kunna säga: »Hava vi icke i ditt namn profeterat och i ditt namn utdrivit onda andar och i ditt namn gjort många kraftiga gärningar?» då säger han sig skola bortvisa dem just med de orden: »Jag kände eder aldrig» (Matt. 7:23).

Alldeles samma ord förekomma i den eviga bortvisningens dom till de jungfrur, som voro i bröllopet, buro sina lampor, gingo ut emot brudgummen o.s.v., men endast saknade olja. Herren skall blott göra denna enda anmärkning: »Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Jag känner eder icke.» Tänk, vilket besynnerligt ord det ordet »känna» här måtte vara! Och alldeles samma domsord brukar han, då han förklarar, varför de, som sökte att ingå genom den trånga porten, likväl icke kunde, och vilka skulle betyga: »Vi hava ätit och druckit med dig, och du har lärt på våra gator» - samma domsord ljuder emot dessa: »Jag känner eder icke, varifrån I ären» (Luk. 13:27).

O, skall icke var och en, som läser detta och ser, hur Herren Kristus, den avgörande domaren, så synnerligen nitälskat om att framhålla detta - skall icke var och en märka, att här ligger någon övermåttan viktig hemlighet? För de trogna var detta intet oförmodat och besynnerligt - tvärt om, det är för dem just en glädjande bekräftelse, att de hava rätteligen fattat honom, - men väl för dem, som undra, att icke Herren i stället säger: I haven syndat emot min lag, eller: I haven icke varit nog allvarliga i eder bättring och helgelse - ja, för dem, som undra, att icke Herren framlade en väl utstakad nådens ordning och sade: Mot denna haven I felat - men väl för dem, som velat hava det så, men till sin förundran höra honom blott säga ett och detsamma: »Jag kände eder icke», ja, till och med måste se, att i den stora yttersta domstexten i Matt. 25: 31-45, där så många gärningar anföras, likväl hela vikten lägges därpå: »I haven gjort det mot mig», det är »för min skull», I haven gjort det mot mina minsta, se Matt. 10: 42, Mark. 9: 41, så att Kristus och någon innerlig bekantskap med honom varit källan, varur dessa gärningar flutit, att Kristus, Kristus och icke deras egen helighet varit föremål för deras öga och deras helgelsenit. Se, de som märka, att Kristus haft en synnerlig omsorg att påpeka detta förhållande, skulle icke de en gång, för Herrens Kristi skull och sina odödliga själars eviga väl, stanna och låta säga sig av den Herren, som har de nycklar i sin hand, att då han igenlåter, ingen människa upplåter? Skulle vi icke stanna för hans ord och allvarligt behärta dem?

Många allvarliga och fromma män hava, efter flera årtiondens heliga nit om Gud och hans rike, äntligen vaknat över detta förhållande och blivit ryckta som bränder ur elden, genom att få se Guds rikes hemlighet - få se en stor och helig person, blodig, med genomborrade händer och fötter, och sedan fått endast i honom och hans död allt sitt liv, sin fröjd och sin visa, så att de sedan hållit sin högsta helighet däremot för bara träck och uselhet. Så blir man till sinnes, då man lärt att känna Jesus. Och blott de, hos vilka Kristi kännedom är sådan, till arten om icke till graden, de är hans får.

»Vill du då en gång för alla veta och kunna tydligt utmärka, vad en kristen är», säger Luther, »eller varför en

människa kallas kristen, så måste du icke se efter Moses lag, eller de största helgons leverne och helighet, utan allenast se uppå dessa Kristi ord: »Mina får känna mig.» Så att du säger: En kristen är icke den, som blott för ett strängt och hårt leverne, såsom de allvarligaste munkar och eremiter; ty sådant kunna ock judar och turkar komma ut med, ibland vilka somliga leva mycket strängare. Med ett ord: allt som kan ske i och av oss, det gör ingen till kristen. Vad då? Det allena, att man känner denne man, tycker om honom, håller honom för det han vill vara hållen, nämligen att han är den gode Herden, som »låtitt sitt liv för fåren» och känner dem. En sådan kännedom heter och är intet annat än tron, som kommer av evangeliis predikan.»

Detta vore nu nog, för att veta, vem som är ett Kristi får, om icke hjärtat vore ett så falskt och illfundigt ting, och djävulens tjuvningsförmåga och bedrägerier i andliga ting så mångfaldiga. Därför måste vi ännu om denna Kristi kännedom betänka, vad Kristus själv tillagt till dess förklarande. Först att han i v. 7, 9 säger: »Sannerligen, sannerligen säger jag eder: jag är dörren till fåren. Om någon ingår genom mig, skall han bliva frälst, och han skall ingå och utgå och finna bete»; och sedan i v. 11, 15 tvenne gånger utropar: »Jag låter mitt liv för fåren.» Det är om denna Kristi kännedom, han talar, nämligen att känna och älska honom såsom dörren, såsom den där »låtitt sitt liv för oss» -och om denna Kristi kännedom icke i förståndet och bekännelsen, utan i hjärtat och erfarenheten, så att det blivit vårt egentliga liv, vår visa och vår uppfyllelse.

Många känna och älska Kristus såsom deras heliggörare, deras föredöme och starkhet och mena, att detta är det högsta och sista man kommer till; men de borde dock en gång vakna, när vi nu i en hel mängd av texter sett, att det var just detta, Kristus anmärker om dem, som han skall bortvisa med de orden: »Jag kände eder icke», nämligen att de endast sökt och använt hans kraft till gärningar och egen fromhet. Ty vad säger han om dessa? Jo, en hel rad av förträffliga gärningar och krafter, som de hade utövat i hans namn (Matt. 7:22) - de hade blott sökt och vunnit kraft av honom; de hade först genomträngt alla hinder för att komma till bröllopet (Matt. 22); de hade där varit jungfrur, d.ä. från världen avskilda själar; de gingo ut med sina lampor mot brudgummen, Kristus (Matt. 25), och somliga hade i hans namn profeterat, i hans namn utdrivit onda andar och i hans namn gjort många kraftiga gärningar. Ja, vad säger han till läraren i Efesus? »Jag känner dina gärningar och ditt arbete och ditt tålamod, och att du icke kan fördraga de onda» och förstår att åtskilja andar, »och du har tålamod och har fördragit för mitt namns skull och icke förtröttats». Hör, vilka krafter och gärningar denne hade och övade i Jesu namn! Och dock säger Herren, att han saknade hos honom »den första kärleken», den förödmjukade och benådade syndarens kärlek, som tvår sin Frälsares fötter med tårar, emedan många synder är honom förlåtna. Nej, vi skola betänka, att allt vad människa heter, även hedningarna, som aldrig hört lagen, men hava den i samvetet (Rom. 2:15), och fariséerna, som voro Kristi fiender, och fromma turkar och judar, som är likaså, kunna gå så långt i helighetsnit, att de plåga sig till döds därmed; skulle vi då likväl vara så förblindade, att vi skulle anse detta vara det högsta, man kan komma till?

Bevittnar icke alla kristnas erfarenhet, att det nitet var det första, de började med, då de blott voro till hälften vaknade? Instämna vi icke alla i denna bekännelse: »Helig bli och salig, var kedjan av mitt liv»; - »mitt hjärta höll för ringa, att Jesus för mig dött, mot det, att kunna tvinga till helgelse mitt kött?» Och även sedan vi kommit till tron, men är kanske mycket skröpliga och kallsinniga kristna, som alltför litet fara efter helgelse, hava vi dock vanligen den egenskapen, att vi kunna väl tio gånger tänka på oss själva, hur vi borde vara och göra och vaka och strida, då vi en gång tänka på Kristus och allt vad han gjort och lidit för oss.

Den för sin evangeliska anda ryktbare Luther säger om sig: »Lagen är hos mig alldeles hemmastadd, då däremot evangelium är en ganska rar gäst i mitt hjärta.» När nu detta är allas vår natur, undra icke att många kunna söka Kristus och tro på honom såsom heliggörare och kraftverkare i dem, och likväl icke känna honom på ett saliggörande sätt. Nej, att riktigt tillintetgjord, förtappad och utfattig hava blott i Kristus och hans försoningsdöd all sin tröst, sitt liv och sin rättfärdighet, det är visst det sista, man kommer till. Om han blott ville hjälpa oss så, att vi själva finge varda något besynnerligt, o, vad det skulle behaga vår natur! O, vad vi då skulle älska honom och glädjas åt honom! Däremot är det alldeles en dödande pina för vår äresjuka gamla människa, att vi skola själva vara så eländiga och jämmerliga och såsom helt förtappade syndare hava blott uti honom allting, både vår rättfärdighet och vår starkhet. Och se, detta är dock den punkt, till vilken han vill bringa oss, att han själv och vad han i sin person gjorde för oss skall bliva all vår tröst - icke i förståndet och bekännelsen blott, utan i sanning, så att vi icke måtte säga det med munnen, men därmed så ljuga på vår själ, att denna likväl i all tysthet har sin egentliga tröst och fågnad uti vad som i oss är verkat; nej, det måste vara hjärtats erfarenhet och egenskap, att vi blott i Kristi verk för oss hava vår egentliga tröst och glädje.

Då vi här anmärkt, att det är på tvenne olika sätt, man kan tro på Kristus, känna och älska honom, och att blott det ena är saliggörande, torde det ännu genom Andens nåd kunna tjäna någon vilseförd själ till väckelse och frälsning att anföra de tänkvärda orden härom ur den högt upplyste biskop Pontoppidans härliga Trosspegel. Sedan han först redogjort för de många olika bemärkelserna av ordet tro i den heliga skrift och visat, att det förekommer i

icke mindre än åtta bemärkelser, och sist uttrycker den enda saliggörande tron sålunda: »ett ångerfullt hjärtas allvarliga tillflykt till Kristus, att taga och omfatta hans förtjänst» - då tillägger han: »Nu märke man det åttonde och sista slaget väl; ty intetdera av de övriga kunna vi sätta till kännetecken på en människas nådestånd. En människa kan öva stor trofasthet i sina ord och gärningar, stor flit i sitt ämbete, hon kan känna hela bibeln, vidhålla och erkänna hela dess innehåll, tappert och ståndaktigt bekänna den sanna läran, ja, ock besegla den med sitt blod, och om församlingens tillstånd så fordrar och Gud så vill, göra tecken och underverk i Jesu namn; men kan ändå icke dess mindre fara till helvetet - och har icke Guds barns rätta kännetecken; ty det är den sist omtalade rättfärdig- och saliggörande tron allena.»

Tänk en stund allvarligt på ett så besynnerligt förhållande. Och allt detta är ju endast detsamma, som vi redan uti de många anförda bibeltexterna sett av Kristi egna ord. Gud vare oss nådig, att vi en gång måtte stanna för hans ord!

Men se nu här, vad Kristus vidare säger om sina får: »De höra min röst, och de följa mig.» Detta utgör de första och utmärkande frukterna av Kristi sanna kännedom. O, när ett armt, förlorat får rätteligen känner sin gode, trogne herde, att han låtit sitt liv för dess liv och nu känner, älskar och sköter det så, som det behöver, då blir det en lust och ett livsbehov för det fåret att få följa en så god herde. Det är omöjligt, att man kan känna honom och icke älska honom; och omöjligt, att man kan älska honom och icke vilja följa honom. Har han icke börjat intaga ditt hjärta, så att du gärna ville lämna allting, för att få vara hans vän och efterföljare, så har du ännu icke rätteligen lärt känna honom. Dock, låt oss förklara detta.

Det är sant, »tron och Kristi kännedom har många grader», kan oupphörligen tillväxa, och en svag tro kan icke medföra samma kärlek och helgelsekraft, som en starkare; därför kunna vi mycket lätt bliva förvillade, om vi vilja alltid igenkänna oss eller andra av kraften i levernet; därför är nyss anförda ord av Pontoppidan talade med mycken eftertanke och vishet, nämligen att den omnämnda rättfärdiggörande tron är det enda osvikliga kännetecknet på en människas nådestånd.

Detsamma har Luther sagt med följande ord: »En kristen kan icke väl bedömas och igenkännas av något annat än av samvetet» (d. ä. själens inre förhållande både till Gud och till synden); »ty rätta kristna kunna falla, och de falska kunna skrymta och föra ett mycket vackert leverne». Men då Kristus säger: »Mina får höra min röst», så har han därmed uttryckt tvenne viktiga frukter och tecken av tron, nämligen först, att de få ett visst öra för herderösten, att ehuru de eljest kunna vara mycket enfaldiga och fåkunniga, hava de dock i det avseendet en viss fin urskillning, så att de igenkänna, vad som är den gode herdens röst eller icke; och för det andra, så ligger i det ordet »höra min röst» just vad som är så utmärkande för de trogna, att om de icke alltid kunna i verk och gärning utföra vad de ville och borde, så hava de dock ett hjärtligen lydaktigt sinne därför, denna »villiga ande», som så innerligen önskar att kunna göra det; de straffa sig själva för sina brister och sucka innerligt efter nåd och kraft att kunna vara och göra vad Herren älskar. Detta bevisar den hjärtliga hörsamheten eller lydaktigheten. Vad Herren talar i sitt ord, det »tar i dem», de vörda och hörsamma det och önska ingenting högre, än att kunna göra därefter.

Det är endast en nöd, som de alla klaga över, nämligen att det är en lag i deras lemmar, som så strider mot den lag, som är i deras håg, att de icke alltid kunnat göra, vad de vilja (Rom. 7:18). Till bevis på deras lydaktiga sinne och rena ande är det märkligt att erfara, att om det är någon viss synd, som med särskild makt »låder vid dem» (Ebr. 12:1), så är det just denna synd, som är ett sådant föremål för alla deras böner, att de nästan ingenting annat bedja om med rätt iver, än om hjälp och förlossning från denna, och att de under sådana tider anse nästans alla synder såsom ett intet mot denna; det är blott deras synd, som är rätt svår och straffvärd, tycka de. O, de goda gudsbarnen!

Det är alldeles tvärt om med skrymtaren och fariséen. Han ser blott andras synder svåra och straffvärda, men med sina egna har han ett särdeles överseende. Märk då, vilken helig ande som följer med den levande tron! Men vid de orden: de följa mig, skall du även märka, att om en människa på det sättet omfattar och hyllar evangelium, att hon dock till sitt väsende i dess helhet förbliver densamma, som hon varit, förbliver i samma förhållande till världen och sina hemsynder och icke förvandlas, så att hon till sin hela riktning och framtid blir en Jesu lärjunge och efterföljare, så har den människan blott bedragit sig med en självgjord tro.

Stanna och betänk detta, vem du än är, som läser dessa Jesu ord: »de följa dig». Du är bedragen med en falsk, självgjord tro, om du icke blivit en Jesu efterföljare. Den levande tron är »en Guds kraft uti oss, som förvandlar och pånyttföder oss av Gud och gör oss till helt andra människor i hjärta, håg, sinne och alla krafter och har den helige Ande med sig» (Luther).

Så säger ock aposteln Paulus: »Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse» etc. ja, han kommer såsom i en ny värld, begynner ett nytt liv. Detta är det stora beviset, att tron är levande - när du först väl givit akt uppå, om den är sann, d. ä. såsom vi förut här visat, att den har till föremål Kristi försoning och syndernas förlåtelse och icke din

egen helighet. Vi upprepa åter, att Kristi efterföljelse och den sanna helgelsen måste flyta av syndernas förlåtelse och icke av vårt eget självhelighetsbegär. Vi måste först, tillintetgjorda och benådade, bliva så intagna av Kristus och hans nåd, att vi blott för hans skull följa honom efter; att det är en sanning i hjärtat, då vi bekänna: »Kristi kärlek tvingar oss, som hålla så före, att en har dött för alla, och därför hava alla dött.» Men då denna Kristi kärlek tvingar oss, då följer ock sannerligen ett nytt liv, en ny skapelse, som nu med fri lust följer sin Frälsare genom livet.

Korteligen: när vi först rätteligen känna Kristus - icke med den kännedom, som man kan få blott av böcker och undervisning, utan när Gud har förbarmat sig och sänt till den nedslagna och hungriga själen sin helige Ande, så att hennes inre sinnen vaknat och förnummit Herrens ljuvlighet - förnummit herderösten: »Kommen till mig, I skolen få allt av mig, lär blott känna mig såsom eder käre, trogne, gode, vänlige, ljuvlige och tröstrike herde, över vilken edert hjärta skall fröjdas och vara visst uppå, att I ären genom mig återlösta ifrån varje börda, fruktan och fara, och att jag icke skall låta eder fördärvas, vilket jag bevisar därmed, att jag låter mitt liv för eder» - se, när hjärtat förnimmer en sådan ljuvlig röst och lär så känna sin herde, då behöver man icke truga och driva detsamma att följa honom, då blir det dess egen lust och behov, ja, dess innerliga suckan: »O, att jag blott i alla mina livsdagar kunde rätt nära följa en så god herde och frälsare! O, att han blott måtte så fasthålla mig, att jag aldrig viker ifrån hans spår!»

Och då är den människans hela liv en Kristi efterföljelse, hur skröpligt och illa det än kan stundom se ut. Ty hon blir väl alltid långt efter honom, hon kan icke gå vägen så väl som han (och varje brist i det avseendet, bekymrar henne), men dock - dock är det efter Kristus hon strävar; allt vad hon är och gör efter Anden, efter sitt nya sinne, det går ändå ut på att följa Kristus, att med ord och gärningar befrämja hans ära och hans rike. Och se, de som sålunda, blott genom hans förlåtande nåd, blivit så fästade vid honom och hans sak, de är sannerligen hans får, som känna honom och är mycket mer av honom kända.

Detta skola vi nu låta vara så visst för våra hjärtan, som det i sig självt är; eller är det något ovisst i Kristi ord? Vad skall jag tro, om icke Kristi egna ord? Och vi hava nu av Kristi ord i många tydliga texter funnit, att alla Kristi får, utan åtskillnad, hava denna färg och egenskap, varav de kunna kännas och varuti de är varandra lika, att alla tro på denne herden, känna och höra hans röst, älska och bekänna hans ord, fastän de eljest på mångahanda sätt skiljas, samt är här och där i världen förströdda och blandade med annat folk.

»Härav hava vi nu den trösten», säger Luther, »att vem den än är, som så känner Kristus, han är visserligen ett av hans får och redan känd av honom och bör och behöver icke vidare söka eller fråga, hur han må varda hans får, eller kvälja och martera sig med onödiga tankar, om nåden ock hör honom till, eller hur han måtte varda viss om sin salighet» - ty det är nu redan alldeles visst och bestämt, att han är Kristi får och hör himmelriket till -»han bör därför med glädje trösta sig därav och vara alldeles säker därpå, när han nu hör denna Kristi röst, att han ock är honom en mild herde, som känner honom, vårdar sig om honom såsom sitt får, sörjer för honom och vill så beskydda och hjälpa honom, att han icke behöver frukta för något ont, varken för döden, djävulen eller helvetet; såsom Kristus själv här vidare säger: jag giver dem evigt liv, och ingen skall rycka dem utur min hand».

Och till ytterligare tröst beskriver Kristus sin bekantskap med fåren genom tillägget: »Såsom Fadern känner mig, och jag känner Fadern.» Det måste väl vara en övermåttan härlig kännedom, varmed Fadern känner sin älskelige Son, och Sonen känner Fadern; denna kännedom måste vara förenad med en utsäglig, omätlig och evig kärlek; och nu säger han här, att han känner sina får på samma sätt, att således även en stor, utsäglig kärlek hör också till den bekantskap, som äger rum mellan honom och fåren. Såsom Fadern älskar Kristus, sin Son, så hyser han ock, för Sonens skull, mot oss, som känna Kristus, en rätt faderlig kärlek. Vi skola veta, att då han till och med har givit oss sin Son, så vill han sannerligen icke, att vi skola varda fördömda, om vi allenast tro på honom och hålla oss till honom; ty han kan icke hata sin Son; så kan han icke heller hata dem, som känna och följa honom.

Detta är nu visserligen en makalöst stor tröst; men ack, en helt andlig, för våra ögon och sinnen förborgad och hemlig kännedom, att Kristus och Fadern sålunda känna och älska oss; det är alltför djupt förborgat och överhöljt för våra och alla människors ögon och sinnen, ja, överhöljt med ett tjockt täckelse av mångahanda skröpligheter och förargelse, stundom svåra frestelser, ömklig svaghet, nöd och bedrövelser och vidriga omdömen av världen och vårt eget förnuft och tycke.

Ja, det allra svåraste är, att Kristus själv understundom så djupt fördöljer sig för oss, icke låter oss förnimma sin närvaro, makt och hjälp, dröjer så länge att höra våra böner och ställer sig så, som hade han förgätit, ja, helt och hållet övergivit oss - låter stundom sin klena hjord övertäckas av elände, skröpligheter och försmädelse - varjämte vi ock först och sist bliva invärtes i hjärtat beskjutna med djävulens glödande skott, plågade med fruktan för våra synder och Guds vrede, och vi måste sålunda dragas med allt vad ömkligt är, ja, likasom doppas i helvetet. I synnerhet vissa tider komma ock härtill särskilda svagheter och bräckligheter, som vi antingen måste känna hos oss själva eller se hos bröderna.

Vilken människa har då sådana ögon, att hon kan se och känna fåren eller hålla dem för Kristi får, när de är så djupt överhöljda och betäckta med ömklighet, skröpligheter, jämmer, lidande, försmädelse och all förargelse, att de ock är fördolda för sig själva? Sannerligen ingen, ingen utom Kristus allena, som här säger: »Jag känner mina får» - som här tröstar dem därmed, att han, oaktat allt sådant, som världen och vårt eget förnuft stöta sig på, dock känner sina får och icke förgäter eller övergiver dem, ehuru det så synes och kännes.

Märk nu här: Att Kristus måtte så mycket kraftigare och livligare intrycka och måla detta för oss, så tillade han den liknelsen: »Såsom min Fader känner mig, och jag känner Fadern.» Det är sannerligen en för världen alldeles förborgad kännedom, att Gud Fader likväl kännes vid sin käre Son, när han måste såsom det eländigaste tiggarbarn ligga i en krubba, och icke allenast vara obekant, utan ock utskjuten och förkastad hos hela sitt folk; ja, när han på det allra försmädligaste sätt hänger i luften, blottad och naken, emellan två mördare, såsom den argaste gudsförsmädare och upprorsman, varande ock inför Gud den allra största syndare, emedan han var »gjord till synd för oss»; korteligen: han var såsom av Gud och hela världen förbannad, så att han ock själv med högt och ängsligt skri ropar: »Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig!»

Och likväl säger han här: »Min Fader känner mig», även under sådant lidande, smälek och anstötlig gestalt, såsom sin ende Son, utsänd av honom, att jag skall vara ett offer och låta mitt liv till mina fårs salighet och förlossning. På sådant sätt känner ock jag honom tillbaka och vet, att han därför icke har förgätit mig, utan skall föra mig igenom och utur smäleken, korset och döden, till evig ära, liv och härlighet.

Så böra ock skola jämväl mina får lära att känna mig under deras elände, synd, smälek, lidande och död, såsom deras käre och trogne Frälsare, som på lika sätt har lidit, varit överhöljd av synd, och dött en försmädlig död. Och de skola hava det säkra förtroendet till mig, att jag icke förgäter eller övergiver dem i deras uselhet och nöd, såsom förnuftet, känslan och världen döma, utan att jag under allt detta vill underligen uppehålla dem och föra dem igenom till den eviga segern och härligheten.

Se, detta kallas Kristi rätta kännedom, varmed han känner oss och vi honom. En hög och förträfflig vishet, men alltför sällsynt och djupt förborgad för världen, förnuftet och alla våra sinnen, så att den endast tillhör den underliga kraften tron, vilken ock därför måste stå i en hård kamp och strid, för att vinna och behålla en sådan kännedom; och det blir dock alltid ett under, om hon icke genom den stora förargelsen skall duka under och föras ifrån Kristus, såsom han själv härom säger: »Salig är den, som icke tager anstöt av mig» (Matt. 11:6).

När Luther först talat ungefär på detta sätt, så tillägger han: »Härav skola vi nu lära, såsom jag ofta har sagt, att vi icke böra döma om Kristi rike eller hans lilla hjord efter utvärtens anseende och de omdömen, som förnuftet och den mänskliga visheten fälla däröver; ty här hör du, att en sådan fårens kännedom tillkommer Kristus allena och är under högsta anstöt för förnuftet så förborgad, som han själv var, då han hängde på korset. Är alltså de dåraktiga och oförståndiga kloklingarnas förmåtenhet ganska straffbar, vilka med sina överdådiga omdömen strax sätta lyte på de kristna, som dock hava evangeliets och trons lära ren och klar, samt fördöma dem, så snart, de märka någon svaghet och felaktighet hos dem, föreställande sig i sin hjärna en sådan församling, som måste hava idel fullkomliga, himmelska helgon, förutan alla brister, fel och förargelser, vilket dock i detta livet är omöjligt.

»Ty utom det, att djävulen med sina svärmeandar och falska helgon alltid sår ut sin säd ibland den rätta hopen, så är ock många ibland de kristna, som ännu är svaga i tron och hava mångahanda felaktigheter i levernet. Ja, de största helgon, som i allmänhet är rena i tron och ostrafliga i levernet, känna och finna dock hos sig mångahanda svagheter och kvarlevor av den syndiga böjelsen, varöver de själva klaga och hava nog att göra, för att övervinna en sådan förargelse hos sig. Kristus, som allena känner sina får, vill icke, att vi skola döma sådana. Och i synnerhet böra predikanter och själasörjare härav lära, hur de skola förhålla sig emot de svaga och skröpliga, att ock de böra så känna dem, som Kristus känner oss, det är, icke förfara hårt och strängt med dem, med stormande och pådrivande eller ock med fördömande, när det icke alltid går så trådrätt, som vi gärna önskade; utan de böra handla lindrigt och sakta med dem, samt hava fördrag med deras svaghet, till dess de varda starkare.» Så långt Luther.

Och märk även detta sista: »de varda starkare», just genom en sådan av Herren föreskriven uppfostran; såsom vi se, att den lärjunge, som den ena tiden för sin förmåtenhet föll i sådan svaghet, att han av människofruktan förnekar sin Herre blott för en tjänstekvinnas fråga, kan en annan tid med fröjd gå till martyrdöden. Men han var en lika kär lärjunge för sin Herre även den förra tiden; och den Andens kraft, han fick på pingstdagen och sedan för var dag, var blott en gåva, icke hans egen förtjänst; nej, endast gåva. O, måtte vi väl betänka detta!

De viktigaste punkterna av detta, dyra ämne är nu på sitt sätt betraktade. Vi vilja nu endast tillägga en liten förklaring över de besynnerliga orden i Hes. 34:16: »Men det feta och starka skall jag fördärva.» Men »det feta och starka», vad är det? Vad Herren menar med de feta och starka fåren, det kunna vi dels märka av själva orden, dels och i synnerhet av beskrivningen i v. 18-21, där det heter: »Var det eder för litet att avbeta den bästa betesmarken,

att I ock skullen med edra fötter nedtrampa vad ännu var kvar på edra betesmarker, och var det eder för litet att dricka det silade vattnet, att I ock skullen med edra fötter uppgrunda vad kvar var? Och mina får måste beta vad nedtrampat var av edra fötter och dricka vad uppgrumlat var av edra fötter. Därför säger Herren, Herren, till dem så: Se, nu vill jag själv döma mellan det feta fåret och det magra fåret. Emedan I trängden med sida och med bog och med edra horn stångaden alla de svaga» m.m.

Var och en märker nu, vilka dessa feta och övermätta fåren är, nämligen dessa självrättfärdiga, självbelåtna och självstarka, som därför icke mycket behöva evangeliets tröst, utan »nedtrampa det med fötterna», tala därom med förakt, kalla för en »lös lära» det, som skriften kallar »Guds kraft», ett »fast ord och värt att på allt sätt mottagas», varjämte de uppblanda och orena detta »goda bete» med egna tillsatser och grumla livets vatten för fåren. Det är ju ock alltid utmärkande för samma folk, att de »med sina horn stånga de svaga», såsom Herren här talar.

Korteligen: vi finna ju även i detta profetspråk vad hela nya testamentet igenom är så framstående, att Kristus är de eländas frälsare, att det var blott med de självrättfärdiga och självheliga han hade all strid; att blott syndarna voro förödmjukade, så var ingen synd för stor för hans nåd, och att ingen behövde förgås därför, att han var för svag, för syndig och ovärdig, nej, därmed blev alltid råd; men var någon självrättfärdig och stark, då passade han icke för Kristi rike. Detta är ju summan av alla exempel på Kristi sätt att handla och döma emellan fåren.

Till teckning av samma sinne hos den gode herden hör ock det, som i Jes. 40:11 lyder så: »Han skall församla lammen (de svagaste, de små) i sin famn och bära dem i sitt sköte.» Hör först, vilken mild och ljuvlig herde! Kan något vara en vänligare bild av Frälsaren, än då Gud själv säger om honom, att han skall taga lammen i sin famn och bära dem i sitt sköte? Men för det andra märker jag här, att de svagaste är de tryggaste, de säkrast bevarade. Ty vilket friskt och starkt får är väl i ett så säkert förvar, som det, vilket är i herdens famn? Ja sannerligen, det är just själva förhållandet, att de små och svaga (som själva så känna sig), de är i bästa förvar. Det står ingenstädes, att fåren själva hava någon styrka att bevara sig. All deras räddning beror blott därav, att de höra herdens röst och så känna sin svaghet, att de hålla sig tätt intill honom. Gud vare lov, att det står så!

Men om herden står det, att han skall så troget sköta, bevara och fasthålla dem, att ingen då skall kunna rycka dem utur hans hand. Det är Kristi eget ord. Ja, han skall till och med »gå efter det förlorade, till dess han finner det». Det är Kristi eget ord. Fåren skola blott höra hans röst, och genom hans röst skall då allting rättas, botas och hjälpas. Och att ingen skall rycka dem utur hans hand, det grundar han på Faderns makt, sägande: »Ty Fadern, som har givit mig dem, är större än alla.» Hör, det är med Guds och icke vår makt, som vi bevaras till frälsning. O, att vi nu kunde beständigt behålla denna rätta bild av vår gode herde! Vi böra nu alldeles hava det så i våra hjärtan, som David har sjungit i den 23:e psalmen, nämligen:

Herren är min herde, mig skall intet fattas.

Han låter mig vila på gröna ängar, han för mig till vatten, där jag finner ro.

Han vederkvicker min själ, han leder mig på rätta vägar för sitt namns skull. (Hör: »för sitt namns skull».)

Om jag ock vandrar i dödsskuggans dal, fruktar jag intet ont; ty du är med mig; din käpp och stav trösta mig.*

Godhet allenast och nåd skola följa mig i alla mina livsdagar, och jag skall bo i Herrens hus evinnerligen.

* »Käpp och stav»? Herdarna i Österlandet begagnade en smal käpp att återföra till hjorden de får, som ville vika bort, men en stor stav att bortjaga rovdjuren. »Käpp och stav» är således Herrens ledande och hägnande omvårdnad.

– C-O Rosenius

(Femtonde årgången, år 1856)

© Pietisten 2021

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.
www.pietisten.com